Suomen Perimistoimistojen Liitto ry:n lausunto eduskunnan lakivaliokunnalle saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, saatavien perinnästä annetun lain 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja luottotietolain 24 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 59/2021 vp)

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry:n (SPL) jäsenyrityksissä työskentelee tällä hetkellä noin 1.500 henkilöä. Yhdistyksen jäsenyritykset hoitavat vuosittain yli 60.000 suomalaisen velkojana toimivan pk -yrittäjän velka-asioita. SPL:n käsityksen mukaan yrittäjien todellinen huoli kohdistuu tällä hetkellä ennen kaikkea siihen, etteivät yrittäjät saa suorituksia saatavilleen kohtuullisessa maksuajassa, ei perintäkuluihin.

Väliaikaisen sääntelyn voimassaolo ja perintälain 10 §

SPL ymmärtää koronakriisitilanteesta aiheutuneet olosuhteet. SPL:n jäsenyritykset ovatkin sen vuoksi ottaneet vastuullisesti toiminnassaan huomioon koronavirustilanteen ja sen vaikutukset velallisiin. Esitetty sääntely ajoittuisi nyt aikaan, jolloin rokotusten vuoksi ollaan palaamassa normaaleihin oloihin. Ekonomistit arvioivat talouskasvun kiihtyvän voimakkaasti kesällä ja VM:n ennustaa talouden kasvua (HS 24.4.21 s. A10). Myöskään konkurssiaaltoa ei ole näkyvissä ja suomalaiset yritykset ovat selviytyneet koronavuodesta odotettua paremmin (TS 20.4.21: OP-ryhmän pääjohtaja Timo Ritakallio sanoo, että maan suurimmalle pk-yritysten rahoittajalle on tullut todella vähän uusia ongelma-asiakkaita alkuvuonna). Nyt ehdotettu sääntely ei siten rajoitu voimassaololtaan välttämättömään aikaan.

Hallituksen esityksen mukaan suuri osa koronakriisistä kärsineistä yrityksistä toipuu siitä vielä koko loppuvuoden, ehkä pidempäänkin. SPL kummeksuu, että tämän ”ehkän” vuoksi väliaikainen laki voitaisiin säätää 30.4.2022 asti eikä esimerkiksi vuoden loppuun asti. Ehdotuksen pysyviksi lainsäädäntömuutoksiksi on kuitenkin määrä valmistua jo 15.8.2021 mennessä.

Lisäksi esityksen mukaan Suomen Yrittäjät ry:n tekemän yrittäjägallupin mukaan liki 90 % yrityksestä uskoi joko varmuudella taikka ehkä selviävänsä koronakriisistä, joten kriisistä kärsivää joukkoa voidaan pitää melko pienenä. Selvänä voidaan myös pitää, että tästä pienestä joukosta vain harva yritys voi olla sellaisessa tilanteessa, että juuri perintäkulut vaikuttaisivat erityisemmin sen taloudelliseen tilanteeseen. Kilpailu- ja kuluttajavirasto onkin lausunnossaan hyvin todennut, että: ”Luonnollista markkinoiden muovautumista on, että ei-elinvoimaiset ja maksukyvyttömät yritykset

poistuvat markkinoilta: tällaiset yritykset eivät todennäköisesti ole kilpailukykyisiä ja tehokkaita, eivätkä siten myöskään tuo kilpailun painetta ja asiakkaille parhaita vaihtoehtoja.”

SPL katsoo, ettei väliaikaista lakia tule jatkaa, mutta jos sitä kuitenkin jatketaan niin enintään 30.9.2021 asti. Perintäkulujen määriä on väliaikaisen lain aikana huojennettu aluehallintoviraston ratkaisukäytännön mukaisista kohtuulliseksi katsotuista perintäkulujen määristä. Huojennus alle kohtuullisen tason on vastoin perintälain 10 §:ää, jonka mukaan velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut (aiheuttamisperiaate). Huojennetut perintäkulut voivat antaa yritykselle melko ilmaista maksuaikaa sellaisen yrityksen kustannuksella, joka todella tarvitsisi suorituksen maksamatta olevasta laskusaatavasta.

Protestointiaika

SPL on ehdottanut oikeusministeriölle jo nykyisen väliaikaisen perintälain valmistelun yhteydessä, että perintälakia tulisi muuttaa niin, että tratta voitaisiin toimittaa yritysvelalliselle sähköisesti. Tällöin tratta tulisi heti yritysvelallisen tietoon samaan tapaan kuin muutkin laskut verkkolaskulain perusteella. Jos tratta tulee lain mukaan kuitenkin edelleen lähettää postitse, SPL on 17.2.2021 ehdottanut, että väliaikaisen lain aikana olisi mahdollista, että tratta voitaisiin julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan 14 päivän kuluttua sen lähettämisestä 10 päivän sijaan. Tällöin valmistelun yhteydessä esiin tuotu postin kulkemisen mahdollinen hitaus tulisi tässä tilanteessa huomioon otetuksi.

Hallituksen esityksessä on nyt kuitenkin pidennetty protestointiaikaa trattakiellon poistumisen jälkeen 1.10.2021 alkaen 21 päivään. Protestointiajan pidennyksen osalta hallituksen esityksessä on todettu, että valitulla sääntelyllä annettaisiin yrityksille enemmän aikaa tratan vastaanottamisen jälkeen järjestellä taloudellista tilannettaan. SPL katsoo, ettei protestointiaikaa tulisi sekoittaa maksuaikaan ja maksujärjestelyihin. Protestointiajan tarkoitus ei ole maksuajan antaminen.

Tratta on tehokas perintäkeino ja saa aikaan sen, että maksukykyinen yritysvelallinen maksaa velan nopeasti. Tratta siis varmistaa ripeän maksuhalukkuuden. Tratan vaikuttavuus perustuu siihen, että tratta julkaistaan varhaisessa vaiheessa maksuvaikeuksien syntymisen jälkeen.
Jos yritysvelallisella ei taas ole maksukykyä ja/tai maksuhalua, trattamerkintä on tehokas keino estää lisävelkaantumista, kun mahdolliset vapaaehtoiset järjestelyt eivät ole tuottaneet tulosta. Mikäli protestointiaika olisi 21 päivää, tulisi osa maksukykyisistä yrityksistä hyödyntämään pitkää protestointiaikaa suoritusaikaa venyttämällä. Tämä lisäisi juurikin pienten yritysvelkojien kassakriisiriskiä.

Trattaa ei voi lain mukaan lähettää ennen maksumuistutusta eikä tratta tule yrityksille yllättäen. Protestointi on mahdollista vain, jos asia on riidaton. Ennen tratan lähettämistä saatava on yleensä ollut maksamatta pitkään ja maksamattomuudesta on huomautettu eri tavoin. Suomen Yrittäjät ry on sivuillaan https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yrityksen-perustaminen/yrityksen-laskutus-kuntoon-566003 todennut: ”Tavallisesti maksuun annetaan aikaa 14—30 päivää. Kassavirran turvaamiseksi pienyrittäjän kannattaa pyrkiä neuvottelemaan mahdollisimman lyhyt maksuaika, jopa 7 päivää.” Kun annettuihin maksupäiviin lisätään muistuttamisen 7 päivää ja trattaa mahdollisesti edeltävät muut vaatimukset niin protestointi tapahtuu huomattavasti ostotapahtuman jälkeen.

Lisäksi 21 päivän pidennys olisi käytännössä hyvin ongelmallinen tratan ja protestoinnin suhteen. Siinä ajassa ehtisi tulla osasuorituksia jo aika paljon enemmän kuin 10 tai 14 päivän aikana ja erilaiset epäselvyystilanteet lisääntyisivät. Jos protestointiaika on 21 päivää, tulisi lain perusteluista myös ilmetä, miten tällaisissa osasuoritustilanteissa tulisi toimia.

21 päivän protestointiaika hidastaisi myös siirtymistä perinnän seuraavaan vaiheeseen. Tämä sopii melko huonosti yritysperinnän melko nopeaan rytmiin. Jos protestointiaika olisi näin pitkä, osa velkojista voi haluta jatkaa suoraan (ilman tratan asettamista) oikeudelliseen perintään. Tämä lisää oikeudellista perintää ja nostaa velallisten kuluja. Lisäksi se vaikeuttaa maksukyvyn arviointia luotonmyönnössä, On huomattava, että protestointitietojen myöhempi merkintä luottotietoyhtiöiden rekisteriin voi aiheuttaa myyntiä vielä silloin kun se ei enää tulisi olla mahdollista. Tämä voi saattaa suoritusta odottavan yrityksen taloudellisiin vaikeuksiin.

Jo EU:n maksuviivästysdirektiivin yleinen tavoite olisi maksuaikojen lyhentäminen ja sama tavoite on nyt asetettu asettamispäätöksessä. On tärkeää, ettei toimita tämän tavoitteen vastaisesti ja aiheuteta liiallista haittaa toimivalle luottoyhteiskunnalle sekoittamalla protestointiaikaa sitä edeltävään vaiheeseen. Yritykset pystyvät sopimaan perintätoimistojen/ velkojien kanssa esim. maksusuunnitelmia, mikäli yritys on maksuvaikeuksissa. Samalla kun tunnistetaan ongelmaksi se, että jotkut yritykset venyttävät laskujen maksuja, olisi erikoista, jos annettaisiin näille toisaalla mahdollisuus edelleen pidentää huomattavasti laskun maksamista ilman erityisempiä seuraamuksia. Sitä vastoin protestointiajan pidennys 10 päivästä 14 päivään antaa tässä koronakriisitilanteessa ja sähköisen tratan toimitustavan puuttumisen aikana lisää reagointiaikaa huomautusten esittämisille. Tällainen aika ei aiheuta samanlaista haittaa kuin pidempi protestointiaika.

Arvonlisäverokäsittely

SPL korostaa, että väliaikainen sääntelyn jatkuessa ehdotuksen mukaisesti hyvin pitkän ajan, ei enää voida ”lain säätämisen kiireellisyyssyistä” jättää huomiotta väliaikaisen lain selvät epäkohdat ja epäoikeudenmukaisuudet kuten arvonlisäverokäsittely ja suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkulujen ulosottokelpoisuus.

Perintälain 3 b §:n yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan pykälässä säädettäviin enimmäismääriin sisältyy myös arvonlisävero-osuus silloin, kun se voidaan periä velalliselta.

SPL katsoo, että kun perintäkuluja on jo muutenkin huojennettu ja väliaikaista lakia ehdotetaan yhä jatkettavan, velkojien yhdenvertaisuus edellyttää, että arvonlisäveron käsittely muutetaan vastaamaan vakiintunutta käytäntöä ja AVI:n hyväksymää arvonlisäverotuksen käsittelyä:
https://avi.fi/documents/25266232/40809217/2017+ARTIKKELI+Perintapalvelun+arvonlisaveron+periminen+velalliselta+saavutettava.pdf/0be9be40-8909-eddb-09fc-08dee9857995/2017+ARTIKKELI+Perintapalvelun+arvonlisaveron+periminen+velalliselta+saavutettava.pdf?t=1603097106319
Niitä velkojia (esim. pankit ja vakuutusyhtiöt), jotka eivät saa vähentää arvonlisäveroa omassa verotuksessaan, ei tule saattaa enää pidempään eri asemaan muiden velkojien kanssa. Arvonlisävero tulee siis voida lisätä enimmäismäärien päälle, jos velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa omassa verotuksessaan. Kyse on olennaisesta asiasta, koska muuten tällaiset toimijat saisivat käytännössä vaatia velalliselta korvausta perinnästä aiheutuneista kuluista arvonlisäveron verran vähemmän kuin muut toimijat ja kyse on huomattavasta lisäleikkauksesta jo nyt alle kohtuullisen tason meneviin kuluihin.

Suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkulujen ulosottokelpoisuus (perintälain 10 f §)

Lisäksi SPL katsoo, että kun väliaikaista lakia ehdotetaan yhä jatkettavan huomattavan pitkään, perintälain 10 f §:ää tulee muuttaa. Väliaikaista sääntelyä ei tulisi pidempään jatkaa ottamatta huomioon kyseistä säännöstä. Suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulut tulee myös olla kokonaisuudessaan suoraan ulosottokelpoisia kuten kuluttajasaatavissakin.

Vuoden 2013 perintälain muutoksessa säädettiin perintäkulujen suorasta ulosottokelpoisuudesta myös sellaisten suoraan ulosottokelpoisten

saatavien osalta, jotka eivät ole kuluttajasaatavia. Suora ulosottokelpoisuus koskee kuitenkin perintäkuluja vain siltä osin kuin kulujen määrä direktiivin soveltamisalaan kuuluvia maksuja (esimerkiksi vakuutusmaksuja) perittäessä ei ylitä direktiiviin pohjautuvan perintäkulujen vakiokorvauksen määrää. Jos kyse on muusta kuin direktiivin soveltamisalaan kuuluvasta saatavasta (kuten julkisyhteisön saatavasta), kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkuluille säädettyjä enimmäismääriä (ks. HE 57/2012 s. 21). Lain perusteluissa ei ole avattu syytä tähän sääntelyyn. Syy on mahdollisesti se, että ulosotto voi ottaa saatavia ulosottoon vain, jos niihin liittyy lainsäädäntö, johon ulosmittaus voi perustua. Kun yrityssaataville ei ole ollut laissa säädettyjä enimmäismääriä, on mahdollisuutena ollut ainoastaan nivoa ulosottokelpoisuus laissa säädeltyyn vakiokorvaukseen ja kuluttajasaatavan enimmäismääriin.

Kyseinen ongelma siis poistuu tilanteessa, jossa yrityssaatavilla on laissa säädetyt enimmäismäärät. Tällöin ei enää ole mitään syytä siihen, että suoraan ulosottokelpoisille yrityssaataville olisi perintäkulujen ulosottokelpoisuuden osalta rajoituksia ja ylittävät perintäkulut tulisi periä ulosotossa tuomioistuimen ratkaisulla. Lisäksi lainsäädännön tulisi olla selkeää ja ymmärrettävää eikä suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulujen periminen siten tulisi olla kahden erilaisen lainsäädännön alla.

Vuoden 2013 perintälain muutoksen yhteydessä myös korostettiin sitä, että suoraan ulosottokelpoisia saatavia perittäessä velkoja on vastuussa myös velalliselta perittävien perintäkulujen oikeellisuudesta. Lisäksi näin estetään varsinaisen saatavan ja perintäkulujen erkaantuminen ulosotossa (HE 57/2012 s. 21). Tällä perusteella voidaan pitää erikoisena, ettei haluttaisi noudattaa varsinaisen saatavan ja kaikkien perintäkulujen yhtenäisyyttä ulosotossa.

Helsingissä 26. päivänä huhtikuuta 2021

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry